

Nr 308

Av herr **Andersson, Torsten, m. fl.**, *angående den framtida utformningen av närings- och bebyggelsestrukturen i landet.*

Frågan om utformningen av närings- och bebyggelsestrukturen har länge varit föremål för riksdagens uppmärksamhet. 1954 års riksdag hemställde om en inventering och sammanställning av det omfattande material i frågan, som genom offentlig utredning och samhällsvetenskaplig forskning blivit tillgängligt liksom av de uppgifter som genom pågående utredningar kan bli belysta. Det har sedermera anförtratts åt arbetsmarknadsstyrelsen att göra ifrågavarande sammanställning, som emellertid ännu icke redovisats. Vid frågans behandling 1956 framhöll riksdagen, att igångsättande av ytterligare utredningar angående lokaliseringsfrågorna borde anstå till dess att pågående inventeringar inom detta område slutförts.

Det är enligt vår mening att beklaga, att den av riksdagen begärda sammanställningen ännu inte framkommit. Den pågående uttuningen av landsbygdens befolkning och den däremot svarande koncentrationen av näringsliv och bebyggelse till stortätorter är ett allvarligt problem ur hela samhällets synpunkt. Överdimensioneringen till storstäderna medför ur sociala, företagsekonomiska och trafikpolitiska synpunkter svårberäskade problem för näringsliv och samhälle. Och i motsvarande grad berövas vissa delar av landsbygden möjligheterna att upprätthålla den kommunala standard, som numera måste anses nödvändig.

Enighet torde numera råda om att en levande landsbygd är en förutsättning för en ändamålsenlig utveckling av näringsliv och samhälle. Ur den synpunkten framstår det som ofrånkomligt, att landsbygden och dess tätorter får ett mer differentierat näringsliv genom att småindustri, hantverk och servicenäringar i större utsträckning lokaliseras dit. Den rådgivnings- och upplysningsverksamhet, som i detta syfte bedrivs av en särskild byrå inom arbetsmarknadsstyrelsen, har otvivelaktigt varit av stort värde. Men det framstår nu som nödvändigt, att initiativ tages i större sammanhang till lösning av dessa för hela samhället så vitala frågor.

Det är enligt vår mening självklart, att den företagsamhet av olika slag, som är nödvändig för utvecklingen av landsbygden och dess tätorter, måste baseras på de enskilda initiativen. Men å andra sidan måste det vara en uppgift för samhället att medverka till att den privata företagsamheten får så goda grundförutsättningar som möjligt på landsbygden och inom dess tätorter. Det framstår som angeläget, att en kartläggning sker av de olika bygdernas behov av och förutsättningar för företagsamhet av skilda slag. En sådan översikt bör under ledning av ett centralt organ kunna utföras

i samarbete mellan respektive kommuner, företagarförening och andra lokala organisationer. På grundval av en sådan kartläggning bör den lokaliseringspolitiska upplysnings- och rådgivningsverksamheten kunna intensifieras.

Det största problemet för en önskvärd lokalisering av företagsamhet till landsbygden och dess tätorter är givetvis kreditförsörjningen. De småföretagare, som i första hand kan väntas vara intresserade att förlägga sin verksamhet till landsbygdsområdena, har i nuvarande läge mycket svårt att klara finansieringen vid etablering av företag. De lån, som utgår via företagarföreningarna, avser i stor utsträckning att gynna sådan företagsamhet. Men det är otvivelaktigt nödvändigt, att företagsamheten på landsbygden och i dess tätorter får förbättrade kreditmöjligheter och även en gynnsammare behandling i beskattningshänseende, i varje fall under de första åren efter företagsstarten. Det måste vara en angelägen uppgift för samhället att medverka till att sådana företagare får lån i erforderlig utsträckning. Dessa problem torde kräva särskild utredning, men densamma bör i enlighet med vad riksdagen uttalat anstå tills den ovannämnda sammanställningen redovisats.

Såsom riksdagen vid 1956 års behandling av hithörande problem framhöll, bör de mindre tätorternas problem ägnas särskild uppmärksamhet. Det synes oss lämpligt att småindustri, hantverk och serviceanordningar lokaliseras till mindre tätortsbildningar på landsbygden. I sådana tätortsbildningar måste finnas tillgång till de gemensamma anordningar, som företagsamheten kräver. Någon översiktlig klarhet rörande dessa problem kan inte vinnas förrän den ovannämnda kartläggningen av bygdens behov och förutsättningar utförts. Det är emellertid angeläget, att behovet av en sådan tätortsbebyggelse på landsbygden beaktas vid regionplanering. Det synes lämpligt, att 1951 års byggnadsutredning genom tilläggsdirektiv anförtros att pröva tätorternas roll i landsbygdsbebyggelsen.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla dels om att den av 1954 års riksdag begärda sammanställningen av det material, som genom offentlig utredning och samhällsvetenskaplig forskning blivit tillgängligt rörande den framtida utformningen av närings- och bebyggelsestrukturen, snarast möjligt färdigställs och redovisas,

dels om att vid regionplaneinstitutets utformning frågan om landsbygdens behov av mindre tätorter och deras roll för landsbygdsbebyggelsen beaktas.

Stockholm den 26 januari 1958

Torsten Andersson

Nils Franzén

Sigfrid Larsson

Herbert Hermansson